

Základní škola Mníšek pod Brdy
Komenského 420 252 10 Mníšek pod Brdy

IČO 47005203

Tel. 318 592 254
fax 318 592 877

Strategie prevence školní neúspěšnosti

Žáci ohrožení školním neúspěchem jsou studenti, kteří čelí různým překážkám, které mohou negativně ovlivnit jejich akademický výkon a celkový vývoj ve škole. Tato ohrožení mohou být jak v oblasti kognitivní, tak i emoční, sociální nebo materiální.

Mezi hlavní faktory, které mohou způsobit ohrožení školním neúspěchem, patří:

1. **Nízká motivace a zájem o učení** – Žáci, kteří nemají motivaci nebo nevidí smysl ve školní práci, se často potýkají s problémy v plnění úkolů, učení a školních aktivitách.
2. **Specifické vzdělávací potíže** – Někteří žáci mohou mít potíže s učením kvůli individuálním kognitivním problémům (například poruchám učení)
3. **Rodinné a sociální problémy** – Žáci pocházející z problematičtějšího rodinného prostředí, kde je např. nedostatek podpory nebo materiálních prostředků, se mohou potýkat s nízkým sebevědomím nebo emocemi, které ovlivňují jejich školní výkon.
4. **Emoční problémy** – Deprese, úzkost, stres nebo jiné psychické potíže mohou výrazně ovlivnit schopnost žáka soustředit se, učit se a plnit školní povinnosti
5. **Nízké očekávání ze strany učitelů nebo rodičů** – Pokud jsou od žáka nastavena nízká očekávání nebo není dostatečně podpořen, může se to negativně podepsat na jeho výkonu a přístupu ke vzdělávání
6. **Dlouhodobé zdravotní problémy** – nízká docházka
7. **Přestup z jiné školy**
8. **Odlišný mateřský jazyk, bilingvní rodinné zázemí, aj.**

Prevence školní neúspěšnosti je klíčová pro podporu žáků, kteří čelí různým problémům, které by mohly ovlivnit jejich školní výsledky. Účinné postupy zahrnují individuální i kolektivní přístupy zaměřené na rozvoj žáků a jejich podporu ve všech oblastech jejich života. Následující kroky mohou pomoci zamezit školnímu neúspěchu:

1. Identifikace a včasná intervence

a) **Identifikace rizikových faktorů** - sledování rizikových faktorů:

- Rodinné problémy
- Nedostatek motivace
- Poruchy učení

- Emocionální problémy
 - Nepodnětné zázemí
 - Školní nezralost
 - Výkyvy v období dospívání
 - Snížená úroveň rozumových schopností
- b) **Pravidelná diagnostika a sledování vývoje žáků:**
- Učitelé (na 1.stupni ZŠ především třídní učitelé, kteří tráví se žáky nejvíce času) by měli pravidelně monitorovat pokrok žáků, aby včas odhalili případné problémy s učením, chováním nebo emocemi.
 - V rámci diagnostiky můžeme volit tyto nástroje:
 - Pravidelné sebehodnocení žáků se zpětnou vazbou učitele
 - Hodnocení v rámci individuálních třídních schůzek, kde probíhá konzultace a reflexe školní práce s dítětem i rodičem
 - Konzultace třídního učitele/rodiče se speciálním pedagogem/výchovným poradcem v případě potíží projevujících se při školní práci (rizika pro rozvoj poruchy učení, poruch chování, poruch autistického spektra aj.)
 - Konzultace se školní psycholožkou v případě výskytu potíží souvisejících s psychickým stavem žáka, jeho prožíváním
 - Konzultace s dalšími pedagogickými pracovníky školy
 - Konzultace s dalšími subjekty, které mohou nějakým způsobem přispět ke správné diagnostice a včasné intervenci

2. Podpora v oblasti motivace a zájmu o učení

- a) **Vytváření pozitivního vztahu k učení**
- Motivování žáků k učení
 - Vhodně zvolenými metodami
 - Smysluplnými vyučovacími materiály
 - Oceněním za snahu a aktivní přístup k práci
 - Důrazem na praktické využití učiva v praxi a ne pouze na abstraktní obsah a další
- b) **Zohlednění individuálních zájmů žáků:** Umožnit žákům zapojit se do aktivit, které odpovídají jejich zájmům a silným stránkám, aby se cítili více zapojeni do výuky.
- c) **Posilování vnitřní motivace:** Podporovat u žáků sebedůvěru a zodpovědnost za jejich vlastní učení.

3. Podpora rozvoje dovedností

- **Podpora základních dovedností:** Zajistit, aby žáci měli dostatečné základy ve čtení, psaní, matematice a dalších klíčových oblastech, což jim umožní lépe se orientovat ve složitějších úlohách.
- **Individuální podpora:** Poskytovat doučování nebo specializovanou pomoc pro žáky s poruchami učení nebo jinými specifickými potřebami, aby se neztráceli v tempu třídy.

4. Posílení sociálního a emocionálního rozvoje

- **Podpora pozitivních vztahů ve třídě:** Učitelé mohou podporovat týmovou spolupráci, vzájemnou pomoc mezi žáky a vytvářet bezpečné prostředí pro rozvoj sociálních dovedností.
 - V rámci programu Začít spolu např. v centrech aktivit
 - Vrstevnické učení, projektové týdny od 4.stupně ZŠ
 - Využívat formativní způsob hodnocení orientovaný na osobní pokrok ve školní práci pro každého konkrétního žáka
 - Využívat slovní hodnocení, oceňovat dílčí úspěchy
- **Nabídka emocionální podpory:** zapojení práce školních psychologů, kteří by měli být k dispozici pro žáky, kteří se potýkají s emočními problémy, stresem nebo úzkostí. (školní psycholožka PhDr. Veronika Blaho Vitošková, Ph.D.)
- **Rozvoj sebevědomí žáků:** Posilování sebeúcty žáků prostřednictvím uznání jejich úspěchů a poskytování pozitivní zpětné vazby.
 - Doporučení pro zařazení dětí do růstových skupin (např. zařízení Pexeso Zbraslav, aj.) – zprostředkovat rodičům kontakt a dopomoci jim s případným dalším postupem
 - Program DoFe u nás na škole – možnost rozvíjet se i v jiných oblastech a pracovat na sobě (koordinátorky na ZŠ Mníšek pod Brdy Bc. Jitka Izáková, Ing. Veronika Keslová)

5. Posilování spolupráce mezi školou a rodinou

- **Komunikace s rodiči:** Pravidelná komunikace mezi učiteli a rodiči je klíčová pro identifikaci problémů a řešení situací, které mohou ovlivnit školní výkon žáka.
 - Pravidelné třídní schůzky
 - Individuální třídní schůzky - tripartity (učitel-rodič-žák)
 - Konzultace vyučujících a dalších pedagogických pracovníků školy - k vyhodnocování podpůrných opatření (PLPP, IVP, IVýP, aj.)

- **Podpora rodiny:** Poskytování podpory rodičům, kteří mohou mít problémy s výchovou, nebo kteří nejsou schopni plně podpořit vzdělávání svého dítěte z různých důvodů (např. finanční, časové nebo emocionální).
 - Individuální konzultace s pedagogy či pracovníky ŠPP
 - Zprostředkování finanční podpory rodinám v obtížné finanční situaci ve spolupráci se sociálním pedagogem
 - Podpora rodin v náročné životní situaci či rodičů žáků s obtížemi ve výchově - školní psycholog
 - Navázání spolupráce s organizacemi či poradenskými službami v otázkách problematiky psychického zdraví, špatné rodinné situace (domácí násilí, patologie rodiny, náhradní rodinná péče, problematika návykových látek, atd.) - střediska výchovné péče, psychologické poradenství/psychoterapie, adiktologie, problematika sociálně-právní ochrany dětí, PPP, SPC, dětský psychiatr, neurolog, pediatr, spolupráce s MŠ v rámci přestupu dětí z předškolního do základního vzdělávání aj.
 - Využití uspořádání školní případové konference (za účasti pozvaných pracovníků školy či externích odborníků, s/bez účasti rodičů dle specifik daného případu)
 - Facilitovaná setkání se zástupci školy a rodiči/žáky
- **Zapojení rodičů do školních aktivit:** Organizování školních setkání a aktivit pro rodiče, které jim pomohou lépe porozumět vzdělávacímu procesu a podpořit jejich dítě doma.
 - V rámci programu Začít spolu - pomoc v rámci center aktivit
 - Spolupráce v rámci individuálních akcí tříd
 - Spolupráce s rodiči při školních akcích a projektech - Les ve škole, Knoflíkový trh, vánoční dílničky, Na snídani do školy aj.
 - Pomoc v rámci projektového týdne se zaměřením na Volbu povolání
 - Program Rodiče vítáni, den otevřených dveří

6. Vytváření podpůrného školního prostředí

- **Vytváření inkluzivního prostředí:** Zajistit, aby každý žák měl stejné příležitosti k úspěchu, a to i v případě žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.
 - Podpora žáků prostřednictvím možnosti doučování - projekt Podpora škol s nadprůměrných zastoupením žáků ze sociálně-znevýhodněného prostředí
 - Podpora žáků s 1.stupněm podpůrných opatření - projekt Šablony (práce speciálního pedagoga s vytipovanými žáky)
- **Podporování žáků ve zvládání stresu:** Učit žáky techniky zvládání stresu a emocí, aby se dokázali vyrovnat s náročnými školními situacemi.

- Možnost konzultace se školní psycholožkou
- Práce s tématy psychohygieny a technik zvládání stresu v rámci pravidelných třídnických hodin (ve spolupráci se školní psycholožkou, metodikem prevence a sociálním pedagogem)
- Implementace konceptu PBIS - Podpora pozitivního chování žáků ve škole (návuk řešení žádoucího chování, osvojování vhodných strategií při řešení problémů)
- Řešení konfliktních situací ve spolupráci se školní mediátorkou
- **Řešení náročných situací jako potenciálních rizik pro školní neúspěšnost**
 - Přechod z 1. na 2.stupeň
 - Adaptační kurzy 6.tříd - krizové období přechodu z 1.stupně na 2.stupeň, období dospívání
 - Dopřát dostatek času na adaptaci
 - Přenos informací mezi učiteli - 1. a 2. stupeň – předávání zkušeností, jak žáci pracovali, jaká byla pravidla hodnocení, jak se řešili různé problémové situace
 - Změna školy
 - Změna školy znamená změnu školního vzdělávacího programu – soulad musí zajistit vyučující
 - Neznamená to, že je povinností učitelů žáka vše doučit (za změnu školy je odpovědný rodič), ale je vhodné žákovi vytvořit podpůrnou síť – komunikace učitel – rodič – žák – informovanost, jak žák zvládá adaptaci atd.
 - Nemoc, zvýšená omluvená absence
 - Při dlouhodobé nemoci je třeba s rodinou žáka úzce spolupracovat, zajistit doplňování učiva, ulehčit návrat žáka po nemoci do školy - plán doplnění učiva a přezkoušení
 - Sledovat absenci žáka – zda krátkodobé absence z důvodu návštěvy lékaře, nevolností, rodinných důvodů, nejsou pravidelné v době, kdy se píše prověrka, kdy má být žák zkoušen, zda se nejedná o konkrétní dny v týdnu
 - Změna situace v rodině
 - Poskytnutí pomoci, pokud dobře známe situaci, pokud je dobré klima a vzájemná důvěra
 - Sledování nejen velmi slabých žáků, ale také těch, kteří se

výrazně zhoršili, začali být vůči plnění školních povinností apatičtí, zhoršilo se chování – nutné vždy řešit – osobní schůzka

- Rodiči v případě potřeby předat doporučení na odbornou pomoc – např. školního psychologa ve škole nebo mimo školu
- Špatná sociální situace
 - Poskytnutí pomoci žákovi pomoc, zabezpečení, že se dítě nestane terčem posměchu
 - Řešení problémů s rodiči v případě přetrvávajících problémů
 - Kontaktování příslušného OSPOD, nabídka spolupráce s neziskovými organizacemi
- Závadové chování, záškoláctví
 - Kontrola dodržování školního řádu
 - Při selhání prevence, řešení závadového chování řešit v souladu se školním řádem
 - Důsledné řešení zvýšené omluvené absence

7. Rozvoj školních dovedností a samostatnosti

- **Rozvoj organizačních a časových dovedností:** Pomoc žákům s organizací času, plánováním úkolů a efektivním učením.
 - Projektový týden v rámci 6.ročníků - výukové styly, efektivní učení, organizace a způsob plánování učení
 - Individuální práce s žáky
 - Možnost konzultace s rodiči při nastavování přípravy na výuku v domácím prostředí, vyhodnocování
- **Učení se odolnosti:** Podporovat žáky v rozvoji odolnosti vůči neúspěchům a chybám, které jsou přirozenou součástí učení.

8. Podpora a motivace učitelů

- **Profesní rozvoj učitelů:** Učitelé by měli mít pravidelný přístup ke školením a kurzům zaměřeným na rozpoznávání a řešení problémů, které mohou vést k neúspěchu žáků.
 - Školení jsou realizována buď na půdě školy (na základě podnětů vedení, členů ŠPP či jiných vyučujících) s externím lektorem či pracovníkem školy
 - Vyučující mají možnost se v rámci DVPP po konzultaci s vedením účastnit vzdělávacích seminářů ve vybraných problematikách
 - Spolupráce s NPI, OSPOD, SOFA, SPC, Eduall a dalšími vzdělávacími subjekty
- **Podpora učitelů v práci s rizikovými žáky:** Učitelé by měli být vybaveni vhodnými metodami a nástroji pro práci s dětmi, které čelí výzvám, jako jsou poruchy učení, sociální izolace nebo problémy s chováním.

Tato opatření, pokud jsou uplatňována dlouhodobě a konzistentně, mohou výrazně snížit riziko školní neúspěšnosti a pomoci žákům dosáhnout jejich plného potenciálu.

Nástroje na koordinaci péče o žáky se SVP

- **Poskytování podpůrných opatření prvního stupně**
- **Plán pedagogické podpory**
 - Vzniká z iniciativy učitele jednotlivých předmětů či členů ŠPP, kteří s dítětem pracují
 - Může mít omezenou platnost nebo může být využíván po delší časové období
 - Je pravidelně vyhodnocován
 - PLPP má uložen u sebe výchovný poradce pro daný stupeň, třídní učitel seznámí všechny vyučující žáka s jeho obsahem
 - PLPP je uložen na společném disku (složka Poradenské-PLPP- daný stupeň) k nahlížení či aktualizaci
- **Individuální vzdělávací plán**
 - Podpůrné opatření v rámci 2. – 5. stupně
 - Je tvořen třídním učitelem ve spolupráci s výchovným poradcem pro daný stupeň na základě doporučení ŠPZ
 - Po jeho podpisu informovaného souhlasu a podání žádosti zákonným zástupcem je uložen u výchovného poradce pro daný stupeň a je k dispozici taktéž k nahlížení a aktualizaci na sdíleném disku ve složce Poradenské-IVP pro daný stupeň
- **Předmět speciálně pedagogické péče nebo pedagogická intervence**
 - Žák je zařazen do skupiny pouze na základě doporučení školského poradenského zařízení
 - Náplň je dána v doporučení
- **Asistent pedagoga**
 - Personální podpora je vždy dána doporučením ŠPZ
- **Doporučení ze ŠPZ**
 - Vyučující jsou seznámeni s doporučením pro daného žáka
 - doporučení jsou k dispozici na společném disku (složka Poradenské - Doporučení z PPP/SPC pro daný stupeň)